

М.В.МАСЛАК
НАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розглянуто теоретико-методичні питання вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності. Вартісне оцінювання об'єктів та технологій інтелектуальної власності є необхідним у тих випадках, коли є необхідність продажу окремих патентів, патентних або авторських прав, при наданні ліцензій на користування виключними правами інтелектуальної власності, а також при аналізі та оцінці науково-технічного та інтелектуально-інноваційного потенціалу промислових підприємств. Доведено, що на сьогоднішній день науковці використовують три базові підходи до оцінки об'єктів інтелектуальної власності: ринковий, витратний та дохідний. Кожен із вказаних підходів на практиці використовується за допомогою низки методів. При ринковому підході використовується метод порівняння продажів, коли актив, що розглядається, порівнюється з аналогічними об'єктами інтелектуальної власності або інтересами в цих об'єктах або з цінними паперами, забезпеченими невловимими активами, які були продані на відкритому ринку. Прибутковий (дохідний) підхід найбільш застосовуваний в оцінці об'єктів інтелектуальної власності. Цей підхід передбачає, що вартість інтелектуального активу відтворює чисту дисконтовану вартість потоків, створюваних даним інтелектуальним активом або дисконтовану вартість витрат, яких вдалося уникнути при володінні цим активом. Витратний підхід найчастіше використовується при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності, порівняно з ринковим підходом. Цей підхід використовується при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності, порівняно з аналогічним об'єктом, просто відсутній будь-який досвід реалізації подібних об'єктів або прогноз майбутніх доходів не є стабільним. Недосконалість наявної нормативно-правової бази оцінювання, відсутність дієвих алгоритмів управління інтелектуальною власністю від моменту її створення до комерційного використання результатів інтелектуально-інноваційної діяльності роблять конче необхідним більш детальне дослідження наявного наукового обґрунтування, науково-методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності ринкового використання об'єктів інтелектуальної власності на промислових підприємствах та формування методичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Ключові слова: інтелектуальна власність, вартісна оцінка, методи та моделі, переваги і недоліки, промислові підприємства

M. V. MASLAK
SCIENTOMETRIC ANALYSIS OF THE VALUE ASSESSMENT METHODS OF INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS

Theoretical and methodological issues of valuation of intellectual property objects are considered. Valuation of intellectual property objects and technologies is necessary in those cases when there is a need to sell individual patents, patent or copyrights, when granting licenses for the use of exclusive intellectual property rights, as well as when analyzing and evaluating scientific and technical and intellectual and innovative potential of industrial enterprises. It has been proven that today scientists use three basic approaches to the evaluation of intellectual property objects: market, cost and income. Each of these approaches is used in practice using a number of methods. The market approach uses a sales comparison method where the asset under consideration is compared to similar intellectual property objects or interests in these objects or to securities backed by intangible assets that have been sold in the open market. The profitable (income) approach is most widely used in the evaluation of intellectual property objects. This approach assumes that the value of an intellectual asset reproduces the net discounted value of the flows generated by this intellectual asset or the discounted value of the costs avoided by owning this asset. The cost approach is most often used when estimating the value of intellectual property objects, compared to the market approach. This approach is used when estimating the value of intellectual property objects, if it is impossible to find the necessary similar object, there is simply no experience of implementing similar objects, or the forecast of future income is not stable. The imperfection of the existing regulatory and legal framework for evaluation, the lack of effective algorithms for intellectual property management from the moment of its creation to the commercial use of the results of intellectual and innovative activity make it necessary to conduct a more detailed study of the existing scientific justification, scientific and methodological recommendations for increasing the efficiency of the market use of intellectual property objects at industrial enterprises and the formation of methodical recommendations for their improvement.

Keywords: intellectual property, valuation, methods and models, advantages and disadvantages, industrial enterprises

Вступ. Проведені дослідження в сфері інтелектуально-інноваційної діяльності підприємств та організацій надає вагомі підстави стверджувати, що єдине, чим людина дійсно може володіти - це те, що вона сама створює. І єдине, що вона може створити без потреби, щоб хтось інший дав їй для цього якусь сировину, – це інтелектуальна власність. Якраз такого результату очікують промислові підприємства, плануючи та виконуючи значні за обсягами завдання в сфері своєї інтелектуально-інноваційної діяльності.

Вартісне оцінювання об'єктів та технологій інтелектуальної власності є необхідним у тих випадках, коли є необхідність продажу окремих патентів, патентних або авторських прав, при наданні ліцензій на користування виключними правами інтелектуальної власності, а також при аналізі та оцінці науково-технічного та інтелектуально-інноваційного потенціалу промислових підприємств, що приватизуються, їх продажу, при інвестуванні коштів

на виробництво промислових об'єктів з використанням винаходів і ноу-хау, а також вартісній оцінці об'єктів інтелектуальної власності, що згодом розглядаються як внесок у статутний фонд нових підприємств, при призначенні та формуванні винагороди винахідникам та правовласникам інтелектуальної власності, а також особам, які сприяють їх впровадженню, та інших видів господарської діяльності.

Не є великою таємницею, що результати інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств та створена на їх основі інтелектуальна власність є ключовим джерелом економічного розвитку. Світова практика показує, що інвестиції в інновації та об'єкти інтелектуальної власності збільшуються з кожним роком. Українські підприємства поступаються позиціями світовим технологічним лідерам з високими показниками ринкової капіталізації результатів інноваційної діяльності, досягнутими завдяки істотній частині

інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів. Проте, попри наявність суттєвого відставання, останніми роками розвивається тенденція до збільшення частки інтелектуальних продуктів у складі нематеріальних активів українських підприємств, тому логічно виникає проблемне питання пов'язане з формуванням, обліком, оцінкою, управлінням результатами інтелектуально-інноваційної діяльності. Досить актуальним стає і питання розробки та наукового обґрунтування методичних положень та алгоритмів вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності та підвищення ефективності їх ринкового використання.

Недосконалість наявної нормативно-правової бази оцінювання, відсутність дієвих алгоритмів управління інтелектуальною власністю від моменту її створення до комерційного використання результатів інтелектуально-інноваційної діяльності роблять конче необхідним більш детальне дослідження наявного наукового обґрунтування, науково-методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності ринкового використання об'єктів інтелектуальної власності на промислових підприємствах та формування методичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методичні підходи до вартісного оцінювання виключних прав викликає інтерес багатьох науковців. На цей час є достатня кількість наукових досліджень присвячених аналізу та розвитку існуючих методів вартісного оцінювання результатів інтелектуально-інноваційної діяльності. Значний вклад у вирішення проблеми вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності зробили В.І.Борзенко, О.Б.Бутнік-Сіверський, О.Д.Витвицька, П.Г.Перерва, Т.О.Гусаковська, С.М.Ілляшенко, Д.Коціскі, С.Нагі, Т.О.Кобелева, С.І.Ковальчук, А.В.Косенко, О.І.Маслак, О.Д.Святоцький, Н.П.Ткачова, П.М.Цибульов та ін. Аналіз результатів їх наукових досліджень свідчить про те, що вартісна оцінка виключних прав в досить детально вивчені. Разом з тим, ефективного методу оцінки вартості інтелектуальної власності на сьогодні ще не існує. Для більш детального розуміння стандартного і ринкового процесів вартісного оцінювання інтелектуально-інноваційних технологій необхідно подальше дослідження теоретичних, методичних та практичних завдань, пов'язаних з розробкою, апробацією та ринковою реалізацією інтелектуально-інноваційних товарів та послуг. Відповідно неповна розробленість задач в цій сфері, її науково-практичне та прикладне значення визначили вибір теми цього дослідження, його мету та основні завдання.

Постановка завдання. Метою дослідження є дослідження та аналіз науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо визначення організаційно-економічних домінант, які забезпечують оцінювання вартості інтелектуальних технологій.

Вклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день науковці використовують три базові підходи до оцінки об'єктів інтелектуальної

власності: ринковий, витратний та дохідний. Кожен із вказаних підходів на практиці використовується за допомогою низки методів. При оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності на промислових підприємствах ринковий підхід є застосовуваним не часто, тому що для економіки, організації та управління підприємствами, галузями, комплексами реалізації даного підходу необхідно проводити аналіз цін аналогів об'єкта оцінки та дійсних умов угод з ними, а для цього повинна існувати обґрунтована база порівняння об'єктів інтелектуальної власності, які присутні у тій самій галузі.

При *ринковому підході* використовується метод порівняння продажів, коли актив, що розглядається, порівнюється з аналогічними об'єктами інтелектуальної власності або інтересами в цих об'єктах або з цінними паперами, забезпеченими невлотливими активами, які були продані на відкритому ринку. Найбільш поширеними джерелами даних, які використовуються при використанні ринкового (порівняльного) підходу, є ринки, на яких продаються як інтереси у власності на аналогічні інтелектуальні активи, так і деривативи (ф'ючерси та опціони). Повинна існувати обґрунтована база для порівняння, коли опора робиться на порівнянні об'єкта інтелектуальної власності, які присутні в тій же галузі або бізнесі, що і даний об'єкт інтелектуальної власності, що розглядається, або в тій же, яка реагує на ті ж економічні змінні. Коли для забезпечення орієнтирів при визначенні величини вартості використовуються попередні угоди щодо предмета оцінки, можуть знадобитися коригування даних з урахуванням перебігу часу та обставин, що змінилися в економіці.

Для початку обґрунтуємо основні елементами порівняння, які мають розглядатися під час відбору та аналізу угод над об'єктами інтелектуальної власності при визначенні вартісного оцінювання виключних прав. Пропонуємо до цих елементів віднести наступні.

1. Визначення структури та обсягу юридичних та матеріальних прав власності на інтелектуальні об'єкти, які підлягають оцінюванню.

2. Обґрунтування існування будь-яких спеціальних умов та угод про фінансування процесів створення, або використання інтелектуальних активів.

3. Формування економічних, технологічних, інфраструктурних та інших умов, що існували на відповідному вторинному технологічному ринку під час укладання угоди з продажу інтелектуального активу.

4. Дослідження галузі (сфери) використання об'єкта інтелектуальної власності та наявність в ній специфічних передумов для її ефективного споживання.

5. Визначення та аналіз фізичних характеристик даного об'єкта інтелектуальної власності, визначені та підтвердженні при її створенні та практичній апробації.

6. Визначення та аналіз функціональних характеристик даного об'єкта інтелектуальної власності, які визначені та підтвердженні при її створенні та практичній апробації.

7. Визначення та аналіз технологічних характеристик даного об'єкта, які визначені та підтвердженні при її створенні та практичній апробації.

8. Включення інших нематеріальних активів до угоди, які можуть бути обов'язковими або бажаними для ефективного споживання інтелектуального об'єкту.

На наш погляд, при практичному використанні ринкового (порівняльного) підходу доцільно встановлювати нижню та верхню межі вартості виключних прав, в межах яких і може знаходитися реально діюча в цей час вартість. Нижня межа діапазону розраховується обома сторонами як мінімальна прийнятна для власника оцінка платежу за розділ із конкурентом галузі технічної винятковості, що забезпечується патентом. Ця оцінка є базою, де будується стратегія поведінки власника під час переговорів. Верхня межа вартості патенту розраховується як максимальна прийнятна для конкурента - потенційного ліцензіата оцінка платежу за доступ до запатентованого нововведення.

Таким чином, у процесі визначення вартісної оцінки з використанням порівняльного підходу мають місце:

а) дві кількісні оцінки виключних прав, які є мінімальними серед усіх прийнятних для патентовласника, одна з яких обчислена патентовласником, інша найбільш ймовірним конкурентом;

б) дві кількісні оцінки виключних прав, які є максимальні серед прийнятних найбільш ймовірного конкурента, одна з яких обчислена патентовласником, інша конкурентом. При цьому передбачається, що

власник патенту і найбільш ймовірний конкурент для переговорів знаходять певний простір, частково збігається між цими оцінками.

Витратний підхід найчастіше використовується при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності, порівняно з ринковим підходом. Цей підхід використовується при оцінці вартості об'єктів інтелектуальної власності, якщо неможливо знайти необхідний аналогічний об'єкт, просто відсутній будь-який досвід реалізації подібних об'єктів або прогноз майбутніх доходів не є стабільним. Середовище ринкової реалізації таких об'єктів інтелектуальної власності дуже невизначене і успіх практично залежить від дуже великої кількості факторів.

Суть витратного підходу полягає у виборі системи обліку та визначенні розміру часткових витрат (статей калькуляції). Вартісний підхід дозволяє визначити мінімальну вартість об'єктів інтелектуальної власності, яка відтворює фактичні витрати на його створення. Наприклад, такі об'єкти інтелектуальної власності, як інформаційні бази даних, що підпадають під визначення нематеріального активу, створюються протягом досить тривалого періоду, і витрати на їх формування найчастіше списуються за витратними статтями. Витратний підхід до вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності має певні різновиди, ефективне використання яких вимагає наявності певних передумов. Більш детально різновиди витратного підходу та їх економічна характеристика надана в табл.1.

Таблиця 1 – Характеристика методів витратного підходу до вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності

Назва методу	Сутнісна характеристика
Метод вартісного заміщення	При використанні даного методу оцінювач ґрунтується на тезі, що максимальна вартість активу дорівнюватиме мінімальній ціні за інтелектуальний товар з аналогічною корисністю або споживчою вартістю (ринковою вартістю активу, що оцінюється). Актив-аналог повинен мати максимальну еквівалентність функціональних можливостей, варіантів використання, споживчої корисності. Оцінка таким методом здійснюється шляхом підсумовування всіх витрат (включаючи витрати на придбання або створення активу та доведення його до комерційної придатності), передбачуваного прибутку, платежів та податків
Метод вихідних витрат	Базується на так званій історичній вартості інтелектуального активу, що включає фактичні витрати, відображені у бухгалтерській звітності за останні три роки. Полягає на першій стадії у підсумовуванні історичних (початкових) витрат, перерахованих з урахуванням реальних умов з урахуванням індексу зміни цін у цій галузі. Потім, на наступній стадії історична вартість об'єкту інтелектуальної власності наводиться до поточної вартості за ставкою дисконтування, що дорівнює індексу інфляції в кожен період, що розглядається, і розраховується функціональний знос оцінюваного об'єкта. На заключній стадії визначається справедлива вартість шляхом віднімання отриманого зносу з поточної первісної вартості.
Метод відновлювальної вартості	У рамках цього методу встановлюється відновна вартість об'єкту інтелектуальної власності, під якою розуміється сума витрат на створення аналогічного ідентичного нематеріального активу (наприклад, придбання майнових прав, освоєння у виробництві товарів із нематеріального активу, маркетинг тощо). При створенні нематеріального активу на підприємстві враховуються витрати на пошукові роботи та розробку теми, створення експериментальних зразків, сплату патентних мит та створення конструкторської, технологічної, проектної документації та ін.
Метод оцінки виграшу у собівартості	Цей метод оцінки дозволяє оцінити зростання вартості підприємства за рахунок використання об'єкту інтелектуальної власності (запатентованої технології, корисної моделі, ноу-хау тощо) призводить до скорочення витрат підприємства, яке його використовує. Наприклад, скороченню витрат можуть сприяти наявність у підприємства кваліфікованих кадрів, професійні якості яких дозволяють вести господарську діяльність із меншими витратами, пільгові умови на постачання сировини, палива тощо. Застосування цього методу зводиться до знаходження величини виграшу у собівартості за певний період. Потім скорочені витрати та/або вивільнені доходи можуть бути приведені до поточного моменту за допомогою ставки дисконтування залежно від того, чи ці витрати/доходи передбачаються постійними в часі.

Джерело: сформовано автором з використанням [1, 3, 5, 9, 16]

Головним недоліком витратного підходу є невідповідність витрат сьогодення їх вартості у майбутньому. Суть проблеми полягає в тому, що існуючі методи оцінки об'єкту інтелектуальної власності у рамках витратного підходу не повною мірою враховують інфляційну зміну купівельної спроможності грошей, а також можливість грошей приносити дохід за умови їхнього розумного інвестування в альтернативні проекти.

У процесі оцінки нематеріальних активів часто виникає ситуація, коли дуже складно виділити ті потоки, які генерує саме цей об'єкт інтелектуальної власності, або знайти аналоги на ринку, у зв'язку з чим застосування прибуткового та порівняльного підходів є скрутним. Хоча витратний підхід поступається дохідному (прибутковому) підходу з погляду підсумкових показників вартості (оскільки вартість, яку підприємство витрачає на створення інтелектуального активу, практично завжди менша від

тих вигод від його використання, які воно в результаті отримує), застосовувати доводиться саме його.

Прибутковий (дохідний) підхід найбільш застосовуваний в оцінці об'єктів інтелектуальної власності. Цей підхід передбачає, що вартість інтелектуального активу відтворює чисту дисконтовану вартість потоків, створюваних даним інтелектуальним активом або дисконтовану вартість витрат, яких вдалося уникнути при володінні цим активом. Іншими словами, вартість інтелектуального активу залежить від його здатності створювати дохід (прибуток). Отже, щоб застосувати дохідний підхід, у першу чергу, необхідно спрогнозувати додаткові потоки, створювані нематеріальним активом.

Основні методичні різновиди прибуткового підходу до вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності промислових підприємств та їх економічна характеристика представлені в табл.2.

Таблиця 2 – Характеристика методів прибуткового підходу до вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності

Назва методу	Сутнісна характеристика
Метод дисконтування грошових потоків (доданих грошових потоків)	Суть методу полягає в тому, щоб спрогнозувати грошові потоки, які генеруватиме даний актив, у процесі свого життєвого циклу. Грошові потоки дисконтуються до дати оцінки, підсумовуються, і підсумкова сума є вартістю інтелектуального активу. При вартісному оцінюванні інтелектуальних активів дохідним підходом найчастіше використовується саме цей метод. Недоліком підходу є те, що доводиться прогнозувати потік, який генерує актив, що оцінюється. Зробити це складно через специфіку інтелектуальних активів. Оцінювачу доводиться робити припущення, які дозволяють із усього потоку виділити потік лише з даним активом, що знижує рівень достовірності результатів.
Метод надлишкової (надмірної) доходності	Полягає у відокремленні вартості потоків, які створює оцінюваний об'єкт, від потоків, створюваних усім підприємством, за допомогою віднімання вартості потоків, які приносять інші активи. Тобто спочатку необхідно спрогнозувати загальний грошовий потік, а потім відібрати від нього все те, що зароблено іншими нематеріальними активами.
Метод економії платежів по роялті або метод ринку інтелектуальної власності	Суть методу економії платежів з роялті зводиться до того що, володіючи об'єктом інтелектуальної власності (торговельні марки, товарні знаки, патенти та секретні технології), підприємство заощадує на платежах з роялті. Інакше підприємство повинне здійснювати періодичні виплати власникам об'єкта інтелектуальної власності. Цей метод ґрунтується на припущенні, що інтелектуальна власність, що використовується, не належить даному підприємству. Тобто об'єкт оцінки надано підприємству на ліцензійній основі за певну плату, яка називається роялті - відсоток від виручки (якщо розділити величину відмінності у прибутку на загальний виторг підприємства, яке володіє об'єктом інтелектуальної власності, отримаємо ставку роялті). Тоді та частина виручки, яку слід виплатити власникам інтелектуального активу, розглядається як додатковий прибуток, що генерується цим активом, а вартість грошових потоків, що формуються за рахунок цього прибутку, капіталізується та утворює його ринкову вартість.
Метод переваги у прибутках	Це метод, який дозволяє оцінити перевагу у прибутку підприємства за рахунок наявності сильного інтелектуального активу, не пов'язаного з маркетингом (наприклад, ліцензії, патенти, технології тощо). Чим більш високотехнологічною є галузь промисловості, в якій використовується даний об'єкт інтелектуальної власності, тим більшу перевагу в прибутку може призводити до наявності подібних нематеріальних активів. Певною складністю даного методу є те, що на практиці нелегко встановити, наскільки продукція, що використовується як аналог, має характеристики, аналогічні тій, для виробництва якої використовується інтелектуальний актив, що оцінюється. Крім того, різниця в цінах, на якій базується весь розрахунок, нерідко має досить мінливий характер, що створює труднощі для обґрунтування вартості об'єкту інтелектуальної власності.

Джерело: сформовано автором з використанням [1, 3, 5, 9, 16]

Основною перевагою прибуткового підходу є те, що він враховує більшість позитивних та негативних ефектів, з якими пов'язане володіння об'єктами інтелектуальної власності. Але існують також недоліки, які призводять до того, що оцінювачі часто відмовляються від використання цього підходу. Одним із недоліків вважається його трудомісткість. Оцінювачам необхідно спрогнозувати зміни великої кількості факторів, а це займає багато часу. Такі прогнози досить суб'єктивні та потребують професійної оцінки. Основним же недоліком підходу виступає необхідність прогнозувати потік, який

створює лише актив, що оцінюється. З огляду на специфіку нематеріальних активів розробити прогноз досить складно. Тому доводиться робити припущення, які дозволяють із усього потоку виділити потік лише з нематеріальний актив. Це призводить до зниження достовірності результатів.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Результати проведених досліджень, основні положення яких проведені в статті, показали, що існуюча проблема визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності хвилює багатьох вчених. Це підтверджує важливість розглянутих проблем,

важливість та актуальність розроблених рекомендацій та пропозицій. Разом з тим, в кінцевому підсумку, більшість наданих в статті пропозицій є неординарними, пропонуються вперше і вимагають подальшого доопрацювання, уточнення і розвитку, особливо в практичному аспекті. Відсутні дослідження, які розглядають галузеві особливості визначення вартості об'єкту інтелектуальної власності. Для вирішення цього питання необхідна систематизація проведених досліджень, докладніший облік факторів, зв'язок їх із галуззю (сферою економіки) базового використання та подальший розвиток концептуальних положень, які тільки початково позначені нами у викладеній роботі.

Практика українських компаній з оцінки інтелектуальної власності поки що не має великого досвіду. Відсутній досвід реалізації великих інтелектуальних активів окремо від діючого підприємства, внаслідок чого можна говорити про те, що ринок багатьох видів інтелектуальних активів не сформований. Оцінювачу часто нелегко перевірити, наскільки зроблена ним оцінка відповідає дійсності. У зв'язку з цими несприятливими умовами та для мінімізації помилок при оцінці нематеріальних активів необхідно проводити ретельний та глибокий аналіз діяльності організації, аналізованого об'єкта оцінки та ринку.

Слід зазначити, що питання оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності та їх комерціалізації досить складні та вимагають подальших досліджень для формування їх надійної методологічної та методичної бази. Підвищення вимог до об'єктів щодо якості та конкурентоспроможності виробництва вітчизняних промислових підприємств також обумовлюють необхідність подальшого уточнення принципів і розробки нових методів та інструментів процесу комерціалізації інтелектуальної власності та активного їх введення в господарський обіг.

Список літератури

1. Перерва П.Г. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник / П.Г.Перерва, В.І.Борзенко, Т.О.Кобелева; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків: Планета-Прінт, 2019. 1002 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41572>
2. Вірченко В.В. Інтелектуальна власність: теоретичні витoki та економічні імперативи розвитку. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 488 с. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcjpcglclefindmkaj/https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf](https://lira-k.com.ua/preview/12568.pdf)
3. Гордієнко С.Г. Визначення поняття «інтелектуальна власність»: алгоритм та особливості // *Вісник НТУУ «ХП»*. Політологія. Соціологія. Право: Зб. наукових праць. Київ: ІВЦ «Політехніка», 2010. № 4(8). С. 199-205.
4. Жаворонкова Г.В. Інтелектуальна власність в теорії власності: загальні положення та особливості // *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. К., 2010. Вип. 25. С. 164-170.
5. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
6. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // *НТУ «ХП» (економічні науки)*. : зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХП», 2016. № 28 (1200). С. 26-30.
7. Глізнуца М.Ю., Перерва П.Г. Бенчмаркінг як метод оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 11-19.
8. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія // *Вісник НТУ «ХП» (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХП», 2018. № 15 (1291). С. 137-143.
9. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // *Вісник НТУ «ХП» (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХП», 2017. № 45 (1266). С.51-55.
10. Кобелева Т.О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку // *Вісник НТУ «ХП»* : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХП». 2011. № 26. С. 34-43. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/14228>
11. Марчук Л.С., Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // *НТУ «ХП» (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків: НТУ «ХП», 2018. № 15 (1291). С. 53-63.
12. Ткачов Н.П., Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства // *Економіка розвитку*. 2011. № 4(60). С. 116-120.
13. Tkachev M.M., Kobieliava T.O., Pererva P.G. (2016) Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // *Scientific bulletin of Polissia*. № 4 (8), ч. 2. С. 240-246.
14. Kosenko A.V., Tkachev M.M., Kobieliav V.M., Pererva P.G. (2018) Innovative compliance of technology to combat corruption // *Innovative management: theoretical, methodical, and applied grounds* / S.M. Illiashenko, W.Strielkowski (eds.). 1st edition. Prague: Prague Institute for Qualification Enhancement. P.285-295.
15. Kobieliava T.O., Tkachov M.M., Tkachova N.P., Pererva P.G. (2017) Modeling the marketing characteristics of market capacity for electrical automation // *Marketing and Management of Innovations*. №4. С.67-74.
16. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva., Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
17. Compliance program of an industrial enterprise. Tutorial. (2019) / [P.G Pererva et al.] // Edited by prof. P.G.Pererva, prof. Gy.Kocziszky, prof. M.Somosi Veres. Kharkov-Miskolc: NTU "KhPI". 689 p.
18. Tkachov N.P., Kobieliava T.O., Pererva P.G. (2016) Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // *Scientific bulletin of Polissia*. № 4 (8). P. 27-35.
19. Kosenko O., Tkachov M., Pererva P. (2015) Economic problems of Intellectual Property // *9-th international scientific conference "Balance and Challenges"*. Miskolc-Lillafured. 2015.- S. 113-124.
20. Nagy S., Pererva P., Maslak M. (2018) Organization of Marketing activities on the Intrapreneurship // *MIND JOURNAL* // *Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna*. № 5.
21. Kosenko A., Pererva P. (2015) The rank estimate of the commercial potential of intellectual technologies // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky* / Ed. Dr. h.c. M.Varchola. Kosice (Slovakia). Volume 3, No.3. P.83-91.
22. Kocziszky György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2017»*: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П.Г. Перерва, Є.М. Строчков, О.М. Гудан. – Харків: НТУ «ХП», 2017. – С. 54-57.

References (transliterated)

1. Pererva P.G. (2019) *Intelektualna vlasnist: mahistersky kurs: pidruchnyk* [Intellectual property: masters course: textbook] / red.: P.G.Pererva, V.I.Borzenko, T.O.Kobieliava; Nats. tekhn. un-t "Kharkiv. politekhn. in-t". – Kharkiv: Planeta-Print. 1002 s. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41572>
2. Virchenko V. (2013) *Evolutsiia pidkhodiv do klasyfikatsiiv obyektiv intelektualnoi vlasnosti* [Evolution of approaches to the classification of intellectual property objects] // *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2013. Vyp. 144. S.5-7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2013_144_3
3. Hordiyenko S.H. (2010) *Vyznachennya ponyattya «intelektualna vlasnist»: alhorytm ta osoblyvosti* [Definition of the concept of "intellectual property": algorithm and features] // *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo: Zb. naukovykh prats*. Kyiv: IVTS «Politekhnik». № 4(8). S. 199-205.
4. Zhavoronkova H.V. (2010) *Intelektualna vlasnist v teorii vlasnosti: zahalni polozhennya ta osoblyvosti* [Intellectual property in the theory of ownership: general provisions and features] // *Problemy pidvyshchennya efektyvnosti infrastruktury*. K. Vyp. 25. S. 164-170.

5. Starostina A.O. Marketynh: teoriya, svitovyy dosvid, ukrayinska praktyka: pidruch [Marketing: theory, world experience, Ukrainian practice: under the leadership]. K.: *Znannya*, 2009. 1070 s.
6. Kobyelyeva T.O., Pererva P.G. Upravlinnya marketynhom innovatsiynoyi produktsiyi na zasadakh zhytlyevoho tsykladu tovaru [Management of marketing of innovative products on the basis of the product life cycle] // *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI" (ekonomichni nauky)*. : *zb. nauk. pr.* Kharkiv. : NTU «KhPI», 2016. № 28 (1200). S. 26-30.
7. Gliznitsa M.Yu., Pererva P.G., Benchmarkinh yak metod otsynuyannya intelektualnoho potentsialu rehioniv [Benchmarking as a method of assessing the intellectual potential of the regions] // *Marketynh i menedzhment innovatsiy*. 2015. № 4. S. 11-19.
8. Kravchuk A.V., Pererva P.G. Efektyvnist yak ekonomichna katehoriya [Efficiency as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* [Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" : Sb. sciences Ave]. Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. № 15 (1291). S. 137-143.
9. Pererva P.G. Ekonomiko-orhanizatsiyni zasady innovatsiynoyi ta investytsiynoyi diyalnosti pidpryyemstva [Economic and organizational principles of innovative and investment activity of the enterprise] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* Kharkiv : NTU "KhPI", 2017. № 45 (1266). S.51-55.
10. Kobieliava T.O. Elektrotekhnichna haluz Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [The electrical engineering industry of Ukraine: current state and prospects for development] // *Bulletin of NTU "KhPI": Technical progress and production efficiency*. Kharkiv: NTU "KhPI". 2011. № 26. S. 34-43. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/14228>
11. Marchuk L.S., Pererva P.G. Intelektualnyy potentsial yak ekonomichna katehoriya [Intellectual potential as an economic category] // *Visnyk NTU "KhPI" (ekonomichni nauky)* : *zb. nauk. pr.* Kharkiv : NTU "KhPI", 2018. № 15 (1291). C. 53-63.
12. Tkachova NP, Pererva P.G. Rozvytok metodiv analizu faktychnoho stanu konkurentnykh perevah pidpryyemstva [Development of methods of analysis of the actual state of competitive advantages of the enterprise] // *Economics of development*. 2011. № 4 (60). pp. 116-120.
13. Tkachev M.M., Kobieliava T.O., Pererva P.G. (2016) Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // *Scientific bulletin of Polissia*. № 4 (8), ч. 2. С. 240-246.
14. Kosenko A.V., Tkachev M.M., Kobieliav V.M., Pererva P.G. (2018) Innovative compliance of technology to combat corruption // *Innovative management: theoretical, methodical, and applied grounds* / S.M. Illiashenko, W.Strielkowski (eds.). 1st edition. Prague: Prague Institute for Qualification Enhancement. P.285-295.
15. Kobieliava T.O., Tkachov M.M., Tkachova N.P., Pererva P.G. (2017) Modeling the marketing characteristics of market capacity for electrical automation // *Marketing and Management of Innovations*. №4. С.67-74.
16. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva., Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
17. Compliance program of an industrial enterprise. Tutorial. (2019) / [P.G Pererva et al.] // Edited by prof. P.G.Pererva, prof. Gy.Kocziszky, prof. M.Somosi Veres. Kharkov-Miskolc: NTU "KhPI". 689 p.
18. Tkachov M.M., Kobieliava T.O., Pererva P.G. (2016) Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // *Scientific bulletin of Polissia*. № 4 (8). P. 27-35.
19. Kosenko O., Tkachov M., Pererva P. (2015) Economic problems of Intellectual Property // 9-th international scientific conference "Balance and Challenges". Miskolc-Lillafured. 2015.- S. 113-124.
20. Nagy S., Pererva P., Maslak M. (2018) Organization of Marketing activities on the Intrapreneurship // *MIND JOURNAL* // *Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna*. № 5.
21. Kosenko A., Pererva P. (2015) The rank estimate of the commercial potential of intellectual technologies // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky* / Ed. Dr. h.c. M.Varchola. Kosice (Slovakia). Volume 3, No.3. P.83-91.
22. Kocziszky György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliava // *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2017»*: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П.Г. Перерва, Є.М. Строчков, О.М. Гуцан. – Харків: НТУ "ХПІ", 2017. – С. 54-57.

Надійшла (received) 25.01.2022

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Маслак Марія Володимирівна (Maslak Mariya) - кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3322-740X>; e-mail: mariya.maslak2016@gmail.com